

Aj Pentagon je miesto pre život

Projekt bol podporený Islandom, Lichtenštajnskom a Nórskom prostredníctvom Programu Aktívne občianstvo a inklúzia, ktorý realizuje Nadácia Ekopolis v spolupráci s Nadáciou pre deti Slovenska a SOCIA - nadácia na podporu sociálnych zmien.

Projekt: Pentagon Inak

Obdobie realizácie: máj 2014 – október 2015

Príjemca podpory: Detský fond Slovenskej republiky

Financovanie: 27 402,00 €

Príjemca podpory

Detský fond Slovenskej republiky (DF SR) je občianske združenie, s celoslovenskou pôsobnosťou, založené 12. 5. 1990, s cieľom ochraňovať práva dieťaťa a pomáhať pri vytváraní ideových, koncepčných a materiálnych podmienok zdravotnej, sociálnej, výchovnej a psychologickéj starostlivosti o deti a mládež na Slovensku.

V mestskej časti Bratislava - Vrakuňa DF SR realizuje sociálne projekty od roku 1998. Už vtedy si uvedomoval potrebnosť práce s touto komunitou. Žijú tu deti, mladí ľudia a ich rodiny ohrození sociálnym vylúčením a nevhodným prostredím. Rodičia a deti musia riešiť základné existenčné otázky (chudoba, nezamestnanosť, diskriminácia vo vzdelávaní a pod.). Často bojujú so svojim životným štýlom (závislosť od drog, gamblerstvo, dílerstvo, práca v sexbiznise, väzenie). Deti a mladí ľudia trávajú svoj voľný čas túlaním sa na ulici, okrem nás sa im nikto odborne nevenuje. Sú vylučovaní prostredím, v ktorom žijú - obytným domom Pentagon, ktorý je demonizovaný a známy vysokou kriminalitou. Klienti/ky nedôverujú iným inštitúciám (ako je kuratela, polícia, škola), nepoznajú svoje práva a nevedia kde a ako o ne žiadať a uplatňovať. Služby neexistujú, alebo sú ťažko dostupné.

DF SR od roku 2004 prevádzkuje MIXklub – nízkoprahové centrum pre deti a mládež od 6 do 18 rokov, ktorý vychádza z našich skúseností získaných pri realizácii projektu PENTAGON (terénna sociálna práca s ohrozenými deťmi a ich rodinami z Pentagonu), ktorý sme realizovali od r. 2000 do r. 2004. Postupne z našej práce v MIXklube vyplynula potreba začať budovať nízkoprahové rodinné centrum pre deti vo veku do 6 rokov a ich rodičov, resp. ich širšie sociálne okolie a preto sme v r. 2007 vytvorili rodinné nízkoprahové centrum pod názvom MIXáčik. Rodinné centrum je určené najmä deťom do 6 rokov a ich rodičom prípadne iným príbuzným.

MIXklub a MIXáčik sú alternatívou k ulici - ponúkajú voľnočasové aktivity, ktoré sú prostriedkom na nadviazanie vzťahu, podpory, rozvoja a poskytovania sociálnych služieb klientom/tkám. Zásadný význam centier je v preventívnej a poradenskej

činnosti - denne umožňujú deťom, mladým ľuďom a ich rodinám porozprávať sa, alebo sa zveriť so svojimi problémami, ktoré môžu za pomoci pracovníkov/čok vyriešiť. Vytvárajú pre deti chránený priestor, v ktorom dieťa a mladý človek nájde svoje miesto, čo je presne to, čo v tejto lokalite chýba.

Z našej práce v MIXklube a MIXáčiku vyplynula potreba oslovovať a prihovárať sa širšej skupine - rodičom, obyvateľom žijúcim v Pentagone a v jeho blízkom okolí, obyvateľom mestskej časti Bratislava Vrakuňa a verejnosti, pozitívne prezentovať naše aktivity, vyjsť do ulíc a dať šancu deťom a mladým ľuďom pozitívne predstaviť Pentagon bez démonizujúcich informácií.

Projekt

Projektom Pentagon Inak prostredníctvom prevencie sme u detí posilnili odolnosť voči vplyvom rizikového prostredia. Prevenčným a komunitným vzdelávaním pracovníkov/čok organizácií pôsobiacich v lokalite, sme zvýšili zručnosti, vedomosti a kvalitu práce. Workshop a príručka "Ako sa otvárať komunite v mestskom gete?" pomohol nám aj ostatným organizáciám, odbornej verejnosti, študentom/tkám na celom Slovensku zorientovať sa v tejto problematike. Aktivitami Deň otvorených dverí, Upracme si, Obývačka na ulici, Výstava fotografií, Pentagonské noviny, sme dali šancu deťom pozitívne predstaviť seba a priestor v ktorom žijú a osloviť ľudí žijúcich v Pentagone, v mestskej časti i mimo nej.

Prevenčné pôsobenie

V MIXklube a MIXáčiku sme naďalej poskytovali bezpečný, otvorený, podnetný a pestrý priestor ako alternatívu k ulici. Počas otvorenia centier sme sa prevencii venovali denne. V hrách a rozhovoroch, sme sa venovali témam, ktoré rezonovali medzi deťmi, dotýkali sa ich života a často predstavovali pre nich riziko vo vzťahu k sebe, druhým, či okoliu. Mesačne sme realizovali prevenčné dni, počas ktorých sme deti a mladých ľudí Informačnou i zážitkovou formou sme ich vtiahli do témy, prinášali im iné pohľady, láskavejšie a bezpečnejšie formy správania k sebe, druhým, okoliu. Vnímali sme, že deti i mladí ľudia sami prinášali informácie, spomienky, skúsenosti a na základe toho riešili situácie iným spôsobom ako v minulosti. To nás utvrdzuje v tom, že naša prevenčná činnosť má zmysel a zmena je možná aj v prostredí, ktoré je často vnímané ako „nezmeniteľné“. V realizácii prevenčných dní chceme pokračovať naďalej, lebo nám prišli ako efektívny nástroj prevencie.

Komunitné vzdelávanie

V spolupráci s Partners for Democratic Change Slovakia (PDCS) sme realizovali dve dvojdňové vzdelávania s názvom Čo môžeme spolu urobiť?, prvú a druhú časť, ktorých sa zúčastnili ľudia pracujúci v sociálnej oblasti v mestskej časti Bratislava –

Vrakuňa. Teoretické poznatky, príklady dobrej praxe z práce s komunitou, samotný nácvik zručností sme využili pri plánovaní a realizácii verejných aktivít projektu – Obyvka na ulici, Upracme si. Ako veľmi dôležité vnímame vytvorenie kontaktov, nadviazanie spolupráce medzi jednotlivými organizáciami a inštitúciami, ktorých zástupcovia/kyne sa vzdelávajú zúčastnili. Výsledkom workshopov boli konkrétne kroky a aktivity, na ktorých budú všetky zúčastnené organizácie spolupracovať.

Semináre pre rozvoj prevenčných aktivít

S partnerom projektu Českou asociaci streetwork sme realizovali semináre s názvom Preventívne témy pri práci s klientmi nízkoprahových programov resp. Preventívne témy pri práci s klientmi nízkoprahových programov – evaluácia. Priniesli nám nové možnosti a metódy prevenčnej práce (napr. práca s komiksom, ktorá sa osvedčila v nízkoprahových kluboch v ČR), ako si efektívne plánovať a realizovať prevenčné aktivity. Získané skúsenosti a odporúčenia zo seminárov sme začali využívať pri našich prevenčných aktivitách. Ich pozitívny prínos sme vnímali a vnímame predovšetkým počas prevenčných dní, ktoré sme začali lepšie plánovať, aktivity robili stále zaujímavejšie a tak i efektívnejšie vo vzťahu k deťom a mladým ľuďom, na ktorých boli smerované. Myslíme si, že aj vďaka tomu začali byť deti a mladí ľudia aktívnejší, viac sa o témy zaujímali.

Ako sa otvárať komunite v mestskom gete?

Workshopu „Ako sa otvárať komunite v mestskom gete?“, ktorý sme zrealizovali v spolupráci s PDCS, sa zúčastnili odborníčky, ktoré sa komunitami a komunitnou prácou zaoberajú teoreticky i prakticky. Diskusia priniesla množstvo podnetných informácií, poznatkov, skúseností, inšpirácie a zároveň otázok a záhad do budúcnosti. Ako výstup workshopu sme vyrobili príručku s rovnomenným názvom, ktorú je možné stiahnuť vo verzii na digitálne prezeranie i tlač na web stránke www.dfsr.sk v časti „Publikácie na stiahnutie“ a na web stránke www.mixklub.sk.

Obyvka na ulici

Prostredníctvom aktivity „Obyvka na ulici“ sme na pešej zóne v bratislavskej Vrakuňi vytvorili príjemné posedenia na ulici a kontaktovali oslovovali okoloidúcich ľudí, zaujímali sa o ich vnímanie života vo Vrakuňi, ich predstavy a očakávania. Získali sme skúsenosť, že takéto komunitné akcie sú skvelým spôsobom a možnosťou otvárania sa komunite, zistenia, ako sa ľuďom vo mestskej časti žije, čo ich teší, čo trápi, čo by chceli zmeniť. Zároveň je to priestor pre prezentovanie našich aktivít v mestskej časti a iného pohľadu na demonizované prostredie Pentagonu a ľudí, ktorým poskytujeme naše služby. Podobné akcie chceme organizovať aj v budúcnosti.

Upracme si

Akcia Upracme si bola zameraná na starostlivosť o prostredie a okolie domu Pentagon. Pri organizovaní i realizácii akcií Upracme si sme spolupracovali s ďalšími organizáciami pôsobiacimi v tejto lokalite. Plagátmi sme pozývali i verejnosť. Zapojili sa deti navštevujúce MIXklub a MIXáčik a obyvatelia žijúci v dome Pentagon. Táto aktivita nás inšpirovala do každomesačného Upracme si, ktoré robievame spoločne s deťmi a mladými ľuďmi navštevujúcimi MIXklub a MIXáčik. Starostlivosťou o prostredie kde žijú, si vytvárajú k nemu pozitívny vzťah. V akciách Upracme si chceme pokračovať i naďalej a tak pozitívne vplývať na prostredie v komunite.

Deň otvorených dverí

Počas Dňa otvorených dverí sa mohla prísť verejnosť pozrieť do priestorov MIXklubu a MIXáčika, zoznámiť sa s našimi aktivitami. Obyvateľov Pentagonu a okolitých domov sme pozývali osobne, plagátmi i rozdávaním Pentagonských novín. Vnímali sme to ako dobrý spôsob vytvárania kontaktu s verejnosťou, priblíženia i prezentovania našich aktivít.

MIXácky deň detí

Oslava narodenín MIXklubu a zároveň Medzinárodného dňa detí patrí k našim tradičným aktivitám. Je to tiež spôsob, ako priblížiť a prezentovať naše aktivity a vytvárať kontakt s verejnosťou. I v tejto aktivite chceme naďalej pokračovať.

Pentagonské noviny

Slúžili v priebehu projektu ako brožúra na prezentovanie a priblíženie našich aktivít. Rozdávali sme ich na všetkých verejných akciách, ktoré sme organizovali v priebehu projektu. Po jej prečítaní mohli ľudia získať iný pohľad na demonizované prostredie Pentagonu a ľudí, ktorí v ňom žijú či využívajú naše služby. Máme v pláne v budúcnosti vydať aj ďalšie čísla novín s aktuálnymi aktivitami.

Výstava fotografií Včera a Dnes

Výstavou fotografií sme prezentovali iný pohľad na Pentagon, ktorý je často demonizovaný a spájaný predovšetkým s negatívnymi informáciami a zároveň ukázať zmenu, ktorá sa udiala v živote detí, mladých ľudí a rodín z tohto prostredia aj vďaka našim službám a aktivitám. Výstavu využijeme aj v budúcnosti.

Dlhodobý prínos

Očakávame a zároveň máme nádej, že realizácia projektu Pentagon Inak bude mať z dlhodobého hľadiska 5 rokov tieto dopady:

- Aktivity „Prevenčný deň“ a „Upracme si“ budú bežnou aktivitou v nízkoprahových centrách MIXklub a MIXáčik, deti, mladí ľudia i dospelí budú na ich príprave i realizácii s nami aktívne spolupracovať.
- Prevencii sa budeme ešte viac venovať, budeme mať i iné spôsoby jej šírenia, a tak prevenčného pôsobenia.
- Vďaka prevencii budú deti a mladí ľudia „pripravenejší“ na život, budú lepšie riešiť krízové situácie, zodpovednejšie a láskavejšie pristupovať k sebe, druhým i okoliu, budú mať lepšie sociálne zručnosti, lepšie sa uplatnia na trhu práce, budú pokračovať v štúdiu na stredných školách, budú mať väčší záujem o ostatné aktivity MIXklubu a MIXáčika ako je napr. doučovanie a príprava do školy.
- Akciu starostlivosti o verejný priestor „Upracme si“ skvalitníme zapojením aj ostatných subjektov v komunite – miestny úrad, ďalšie organizácie. Akciu budú deti a mladí ľudia vnímať ako súčasť života v komunite a budú sa jej zúčastňovať.
- Jedenkrát za rok uskutočníme verejnú akciu pre obyvateľov Vrakune aj v spolupráci s ostatnými organizáciami.
- Budeme mať lepšiu spoluprácu a zosieťovanie s inými združeniami a inštitúciami pôsobiacimi vo Vrakuni i mimo nej.
- Detský fond Slovenskej republiky bude organizácia, o ktorej bude odborná verejnosť v sociálnej oblasti vedieť, že nás môžu osloviť, požiadať o „know how“, budeme uznávanými partnermi pre všetkých, ktorí sa budú chcieť kontaktovať, alebo pôsobiť v lokalite Pentagonu či Vrakune.
- Potreby našich klientov/tiek budú viac zohľadňované, oni/ony sami/é budú častejšie pri rozhodovacích momentoch, ktoré sa budú týkať života v komunite, budú súčasťou rozhodovania (napr. komisia na miestnom úrade).
- Naša činnosť bude mať sekundárne pozitívny vplyv na situáciu aj ostatných skupín v lokalite – obyvatelia Pentagonu a okolitých domov, ľudia bez domova, užívatelia/lky drog a ľudia pracujúci v sexbiznise pohybujúci sa v lokalite a iní.
- Názor majoritnej spoločnosti na lokalitu Pentagonu sa zlepší.
- Nízkoprahové služby budú uznávanou súčasťou sociálnych služieb (nie len „na papieri“) a budú reálne podporované, najmä finančne - aspoň časťou zo strany štátu.

Hlavné poučenia a odporúčania pre podobné projekty

- Na tvorbu digitálnych či tlačených materiálov si naplánovať viac času a dať si i časovú rezervu.
- Workshop a jeho program začať plánovať a pripravovať s dostatočným časovým predstihom – aj rok pred samotným termínom jeho uskutočnenia oslovovať hostí, ktorí budú mať príspevky, prezentácie.
- Pri verejných akciách viac apelovať na verejnosť, venovať sa viac propagovaniu akcie, zvoliť rôzne spôsoby oslovovania ľudí.
- Plánovaniu a príprave verejných akcií sa venovať s väčším časovým predstihom.
- Pri príprave projektu i jeho samotných aktivít viac uvažovať nad technickými možnosťami prostredia, priestorov, kde ich plánujeme konať, aby boli naše očakávania reálne a naplnené. Tým predídeme komplikáciám.
- Pred organizovaním workshopov pre organizácie, ľudí pôsobiacich v komunite si lepšie zmapovať organizácie pre ktoré je určený, nakontaktovať ľudí z nich i ľudí, ktorí sú v komunite aktívni a dôležití, s dostatočným časovým predstihom, osobne sa s nimi zoznámiť, pozvať ich.
- Zapájať viac klientov/ky do verejných akcií, čo znamená venovať sa intenzívne príprave klientov/tiek na prezentácii seba.
- Naším ponaučením resp. skúsenosťou je, že ani 18 mesiacov podpory nie je dostatočný čas na hľadanie ďalších dlhodobých zdrojov.

English summary

Children's Fund of the Slovak Republic was found on 1990 as a nation-wide independent NGO organization with an aim to protect children's rights and to assist in creating ideological, conceptual, and material conditions for health, social, educational and psychological care for children and youth.

The goal of the project is to provide protective, safe, and open environment to children and young people at risk; furthermore, to increase the quality of our work and to reduce the risk of social exclusion of children and youth at risk via community activities, education, and participation.

Main lessons and recommendations:

- To plan more time, including some time reserve, for creating digital or printed materials.
- To work on planning a workshop and its programme quite in advance – people who are to present papers should be addressed as early as one year before the event.
- To communicate with the public more intensively when doing public events; to promote events better; and to choose diverse ways of reaching out to people.

- To start planning and preparing public events early enough.
- To consider (in the course of a project preparation phase) more thoroughly the technical conditions of the premise where project activities are planned to take place, so that expectations are real, having a chance to be fulfilled. This way, complications can be avoided.
- To gather information about organisations (before organising workshops) for which the workshop is being prepared; to contact people from these organisations and those who are active/important for the community quite in advance; to become personally acquainted with them and invite them to the event.
- To involve clients more intensively in public events, i.e. to devote time to an intensive preparation of clients for their self-presentation.
- Our lesson learnt is that even having 18 months of funding may not be a long enough time to find additional long-term resources.